

Signering av remissvar SOU2024_09

Signerad text:

Jag har läst och förstår innehållet i PDF-filen (1) och samtycker och godkänner allt som avtalas däri, som om jag skrivit under en fysisk utskrift av PDF-filen (1):

(1) Avser PDF-fil enligt följande

Namn: Remissvar 2024_09 Marie Cederschiöld högskola.pdf

Storlek: 210134 byte

Hashvärde SHA256:

0e0e7384ed0d889205b819c6e90d67c7ce3515bafefa12f15a7d5992389aaf79

*Originalfilen och signaturerna är bifogade som bilagor till denna PDF.
För att öppna bilagorna kan en dedikerad PDF-läsare krävas.*

Signerat av 1:

Roger Klinth

Signerat med BankID 2024-05-23 14:12 Ref: a8113398-fce7-4181-9223-9171af07c64e

Utbildningsdepartementet
U2024/00226

Stockholm den 23 maj 2024

Remissvar över betänkandet *Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen* (SOU 2024:09)

Marie Cederschiöld högskola har beretts möjlighet att lämna in remissvar över betänkandet *Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen*, SOU2024:09 med dnr U2024/00226. Nedan följer Marie Cederschiöld högskolas ställningstagande utifrån utredningens förslag.

Sammanfattning

Marie Cederschiöld högskola instämmer med utredarens förslag att införa VULF-avtal. Högskolan vill dock särskilt lyfta fram behov av att utreda hur de enskilda utbildningsanordnarna bör inkluderas i avtalsprocessen på nationell nivå, då de inte har staten som huvudman. Detta framgår inte av utredningen. Högskolan understryker även vikten av en bred representation i de regionala organen som ska bedöma forskningsansökningar för att undvika risk för likriktning av fördelning av forskningsmedel.

Marie Cederschiöld högskola ställer sig bakom utredarens förslag att utveckla ett nationellt IT-stöd för VFU inom vårdområdet. Däremot är högskolan tveksam om systemet kommer att avhjälpa vissa av de brister som framgår av utredningen, tex möjlighet att fördela VFU-platser över landet för att avhjälpa platsbrist i en viss region.

Marie Cederschiöld högskola instämmer med utredarens förslag om framtagande av en generisk modulbaserad handledarutbildning för kliniska handledare inom verksamhetsförlagd utbildning. Högskolan avvisar dock förslaget att Nationella vårdkompetensrådet ska ges det uppdraget av regeringen. Det uppdraget bör läggas på lärosätena som bedriver vårdutbildningar och har ansvar för kvalitetssäkring av utbildningarna. Detsamma gäller förslaget om harmonisering av bedömningsmetoder och bedömningskriterier för verksamhetsförlagd utbildning. Även det uppdraget bör läggas på lärosätena och inte på Nationella vårdkompetensrådet.

Marie Cederschiöld högskola ställer sig bakom utredningens förslag om att verka för en förändring av yrkeskvalifikationsdirektivets snäva definition av vilka moment och aktiviteter som kan räknas in i den kliniska delen av utbildningen (VFU).

En reform för hållbar klinisk utbildning genom samverkan

Marie Cederschiöld högskola ställer sig bakom utredningens förslag att införa ett VULF-avtal. Ett sådant avtal skapar förutsättningar för tätare samordning av

verksamhetsförlagd utbildning inom sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeutbildningarna samt bidrar till utbyggnad av vårdvetenskaplig forskning. Särskilt för högskolor med begränsade forskningsresurser är den kapacitetsuppbyggnad av vårdforskningen som utredaren föreslår nödvändig.

Högskolan instämmer med utredarens förslag att VULF-avtalet organisatoriskt bör knytas till lärosätena, liksom den organisation som sedan länge finns uppbyggd för ALF-avtalet. Då det ytterst är lärosätena som har ansvar för att säkerställa utbildningens kvalitet är det viktigt att den verksamhetsförlagda utbildningen, även om den också involverar vårdhuvudmännen, är nära knuten till de lärosäten som har utbildningsuppdraget.

Den modell som föreslås i utredningen med ett centralt avtal på nationell nivå kompletterat av regionala avtal har goda förutsättningar att etablera nationella grundvillkor såväl som möjlighet att förhålla sig till regionala variationer.

Marie Cederschiöld högskola ser samtidigt utmaningar i förslaget att upprätta VULF-avtal. Då varken Sveriges kommuner och regioner (SKR) eller staten har möjlighet att teckna bindande avtal för anslutna regioner och kommuner respektive lärosäten, blir det upp till var och en av avtalsparterna att välja om de önskar ansluta sig till avtalet. Om ett större antal aktörer väljer att ställa sig utanför avtalet förlorar avtalsformen sitt genomslag. Det finns anledning att ställa frågan om vilka konsekvenser som skulle uppstå om något av de lärosäten som förväntas utgöra administrativa noder på regional nivå, dvs lärosäten med medicinska fakulteter, väljer att ställa sig utanför ett VULF-avtal?

Enskilda utbildningsanordnares ställning i det nationella VULF-avtalet behöver tydliggöras

Marie Cederschiöld högskola vill särskilt lyfta fram att utredningens förslag på avtalsparter för tecknande av det nationella VULF-avtalet inte involverar de fyra enskilda utbildningsanordnare som ger sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeutbildningar (Röda Korsets Högskola, Sophiahemmet Högskola, Marie Cederschiöld högskola samt Jönköping University). Då enskilda utbildningsanordnare inte har staten som huvudman omfattas vi inte av ett avtal där staten är avtalspart. Enskilda lärosäten står idag för ca 15 procent av det totala utbildningsutbudet inom sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeutbildningar i Sverige och står för majoriteten av utbildningsutbudet i Stockholmsregionen.

Utredningen har inte adresserat ovanstående fråga och följaktligen inte presenterat något förslag på hur detta ska regleras. Marie Cederschiöld högskola ser därför behov av förslag på hur de enskilda lärosätena kan inkluderas i avtalsprocessen.

Fördelning av forskningsmedel – vikten av bred representation

Marie Cederschiöld högskola ställer sig bakom utredarens förslag om medel för forskning inom det vårdvetenskapliga området som en del av VULF-avtalet. Genom en långsiktig kapacitetsuppbyggnad av praktikinära vårdvetenskaplig forskning underlättas personalförsörjningen inom sjuksköterskeutbildningarna. I dagsläget hör brist på disputerade lärare tillsammans med brist på VFU-platser till de viktigaste hindren för möjligheten att skala upp sjuksköterskeutbildningarna. På samma sätt kan den satsning på vårdvetenskaplig forskning som ingår i förslaget om VULF-avtal stärka forskningsanknytningen i det kliniska arbetet. Inte minst är det nödvändigt i

många av de kommunala vårdverksamheterna. Genom en bred satsning på kapacitetssuppbbyggnad av vårdvetenskaplig forskning underlättas också ett kontinuerligt samspel mellan lärosätena och de kliniska verksamheterna, exempelvis genom ökade möjligheter till förenade anställningar.

Marie Cederschiöld högskola understryker vikten av en bred representation från flera lärosäten som bedriver vårdvetenskaplig forskning i de regionala organen som ska bedöma forskningsansökningar. Om ledamöterna endast kommer från lärosäten med medicinska fakulteter finns en stor risk för likriktning i fördelningen av forskningsmedel.

Ytterligare åtgärder för att förenkla hälso- och sjukvårdens medverkan i verksamhetsförlagd utbildning

Ett nationellt IT-stöd för hälso- och sjukvårdsutbildningar bör utvecklas och implementeras

Marie Cederschiöld högskola är positiv till utredarens förslag att utveckla ett nationellt IT-stöd för VFU inom vårdområdet. Alternativet till en sådan satsning är en rad lokala och regionala satsningar på nya eller befintliga IT-system som i många fall inte lever upp till kraven på moderna IT-system. Högskolan ser också positivt på utredarens förslag att staten står för utvecklingskostnaden av ett nytt nationellt IT-system.

Möjligheten att successivt inkludera fler utbildningar i IT-systemet bidrar till ökad attraktivitet och kostnadseffektivitet för lärosätena. För Marie Cederschiöld högskola skulle det t ex underlätta hanteringen om socionomprogrammet kunde använda samma IT-system som sjuksköterskeprogrammen för hantering av VFU. En fördel med ett nationellt IT-system är också möjligheten att generera statistik och kunskapsunderlag för analys och utveckling av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Däremot ställer sig Marie Cederschiöld högskola tveksam till några av de behov som utredaren menar ska mötas med hjälp av ett nationellt systemstöd för VFU. Nedan följer några exempel:

Det finns en uppenbar risk med den valfrihet som föreslås vad gäller val av IT-system. Om det i slutändan visar sig att ett större antal lärosäten och vårdhuvudmän väljer andra lösningar än att ansluta sig till det nationella IT-systemet uppnås inte de grundläggande syftena med ett gemensamt system och dessutom ökar kostnaderna för de lärosäten som ansluter sig till systemet. Innan beslut om start av utvecklingsarbetet behöver därför säkerställas att tillräckligt många aktörer har för avsikt att ansluta sig. Om så inte visar sig vara fallet bör inte projektet startas.

Vidare ställer sig högskolan tveksam till utredarens analys att ett nationellt system skulle kunna nyttjas till att fördela VFU-platser över landet för att avhjälpa platsbrist i en region. Det finns både kvalitetsmässiga och studenträttsliga problem med en sådan hantering. Förslaget kan försvåra en kontinuerlig relation mellan lärosätet och handledare inom VFU, dessutom väljer studenter en studieort och kan av olika skäl inte genomföra VFU på annan ort. Troligen kommer denna möjlighet inte att nyttjas i någon större utsträckning med undantag för VFU-platser inom distansutbildning.

Generisk modulbaserad handledarutbildning

Marie Cederschiöld högskola ställer sig bakom förslaget om framtagande av en generisk modulbaserad handledarutbildning för kliniska handledare inom

verksamhetsförlagd utbildning.Handledarutbildning är en nyckelfråga vad gäller möjligheten att långsiktigt säkerställa kvaliteten i sjuksköterskeutbildningen. För att bidra till övergripande måluppfyllelse och kvalitetssäkring behöver de handledare som ansvarar för handledning av studenterna under VFU ha kunskap om utbildningens mål, uppläggnings och examinationsformer.

Av detta skäl avvisar högskolan utredarens förslag att Nationella vårdkompetensrådet ska ges i uppdrag av regeringen att utveckla den utbildningsguide som ska ligga till grund för etableringen av en generisk modulbaserad handledarutbildning. Utredaren påpekar visserligen att arbetet bör ske i nära dialog och samspel med lärosätena (via SUHF), men ansvarsfördelningen behöver vara den omvända. Ett sådant arbete kan däremot lämpligtvis ske i nära dialog med såväl Nationella vårdkompetensrådet som de Regionala vårdkompetensråden.

Harmonisering av bedömningsmetod och bedömningskriterier för VFU

Marie Cederschiöld högskola ställer sig bakom förslaget om harmonisering av bedömningsmetoder och bedömningskriterier för verksamhetsförlagd utbildning.

Högskolan avvisar däremot utredarens förslag om hur harmoniseringen ska genomföras. Då bedömningsmetoder och bedömningskriterier intimt hör samman med lärosätens huvudansvar för utbildningens kvalitet och måluppfyllelse kan inte huvudansvaret för utveckling av sådana utbildningsmoment läggas på en extern part som Nationella vårdkompetensrådet. Lärosätena bör ges ett sådant uppdrag och i likhet med frågan om generisk och modulbaserad handledarutbildning kan det Nationella såväl som de Regionala vårdkompetensråden utgöra viktiga samtalspartners i ett sådant utvecklingsarbete.

Sverige bör arbeta för en förändring av artikel 31 i YKD gällande klinisk utbildning

Marie Cederschiöld högskola ställer sig bakom utredningens förslag om att verka för en förändring av yrkeskvalifikationsdirektivets snäva definition av vilka moment och aktiviteter som kan räknas in i den kliniska delen av utbildningen (VFU). Som påpekas i utredningen finns stöd i forskning och beprövad erfarenhet för värdet av simulering och liknande aktiviteter för att öva praktiska moment i den kliniska verksamheten. Självklart kan inte sådana moment ersätta personliga möten och aktiviteter i autentiska vårdmiljöer, men att helt utesluta dem från vad som får räknas in i VFU är på alla sätt otidsenligt och i konflikt med evidens inom området.

Undvik lagfäst skyldighet för regioner och kommuner att medverka i utbildning

Marie Cederschiöld instämmer med utredarens förslag att inte införa lagstadgad skyldighet för regionala och kommunala vårdhuvudmän att medverka i VFU. Att genom tvång säkerställa medverkan i VFU skapar troligen fler problem än det löser. Som utredningen visat finns i begränsad utsträckning något principiellt motstånd från huvudmännens sida mot att delta i VFU. Tvärtom betraktas en sådan medverkan som ofta som självklar. Framför allt handlar problemen om praktiska och ibland ekonomiska utmaningar. Genom att avtalsvägen adressera och hantera dessa utmaningar menar utredaren att de regionala och framför allt kommunala vårdhuvudmännens förutsättningar för deltagande ökar.

Marie Cederschiöld högskola delar utredarens problembild och förslag till lösning. Genom utvecklade avtal där ekonomiska och praktiska grundförutsättningar kopplade till VFU-verksamheten klargörs och hanteras ökar möjligheterna för vårdhuvudmännens medverkan. I detta sammanhang är det VULF-avtal som föreslås avgörande. Genom ett sådant avtal tillförs vårdhuvudmännen resurser för att kunna hantera sin del av utbildningsuppdraget. Detta blir särskilt viktigt för kommunala vårdhuvudmän som i många fall har kortare erfarenhet än regionala vårdhuvudmän av att hantera VFU-uppdraget och även mer knapphändiga resurser för att kunna bygga en fungerande infrastruktur för att kunna sköta VFU-uppdraget med hög kvalitet. Givet att en VULF-satsning av det slag utredaren föreslår kommer på plats ser vi inget behov av lagsiftad medverkan i VFU från vårdhuvudmännens sida.

För Marie Cederschiöld högskola

Digital signering

Roger Klinth
rektor

